

Sygn. akt II Ca 573/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Elżbieta Żak

Sędzia Sądu Okręgowego Joanna Misztal-Konecka

Protokolant Maciej Bielak

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2016 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa D. M.

przeciwko P. W. (1)

o zapłatę kwoty 37400 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku i z odsetkami w wysokości 23% w stosunku rocznym od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia zapłaty, ewentualnie

o zapłatę kwoty 8602 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 października 2012 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 31 marca 2016 roku, w sprawie I C 1445/13

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od P. W. (1) na rzecz D. M. dodatkowo kwotę 30800 zł (trzydzieści tysięcy osiemset złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza od P. W. (1) na rzecz D. M. kwotę 793,33 zł (siedemset dziewięćdziesiąt trzy złote trzydzieści trzy grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od P. W. (1) na rzecz D. M. kwotę 2181,78 zł (dwa tysiące sto osiemdziesiąt jeden złotych siedemdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Elżbieta Żak Dariusz Iskra Joanna Misztal-Konecka

Sygn. akt II Ca 573/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 2 października 2012 roku, wniesionym w dniu 4 października 2012 roku do Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, powód – D. M., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego – P. W. (1) kwoty 37400 zł z odsetkami:

„w wysokości ustawowej tj. 13 % w skali rocznej za okres od dnia 17 września 2011 r. do dnia 31 stycznia 2012 r.

w wysokości umownej tj. 23 % w skali rocznej za okres od dnia 1 lutego 2012 r. do dnia zapłaty”.

Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że strony procesu zawarły umowę pożyczki. Zgodnie z postanowieniami wynikającymi z tej umowy, D. M. pożyczył P. W. (1) kwotę 37400 zł. Kwota ta miała być zwrócona w całości do dnia 31 stycznia 2012 roku. Strony postanowiły, że oprocentowanie dla tej pożyczki będzie równe ustawowemu, a jeżeli pozwany nie zwróci pożyczki w ustalonym terminie, to jest do dnia 31 stycznia 2012 roku, od tego dnia będą naliczane odsetki umowne w wysokości 23% w skali rocznej. Kwota pożyczki została wydana pozwanemu. Pomimo upływu terminu zwrotu pożyczki pozwany nie zwrócił pożyczki. Pismem z dnia 23 lipca 2012 roku pozwany został wezwany do zwrotu pełnej kwoty pożyczki (k. 2-3).

*

Nakazem zapłaty z dnia 25 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku uwzględnił powództwo w całości (k. 43).

*

Od nakazu zapłaty z dnia 25 kwietnia 2013 roku P. W. (1) wniósł sprzeciw, zaskarżając nakaz w całości. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych (k. 50-52).

*

Na rozprawie dnia 29 września 2014 roku pełnomocnik powoda złożył pismo procesowe, w którym wskazał, że popiera dotychczasowe żądanie zasądzenia na rzecz powoda od pozwanego kwoty 37400 zł tytułem zwrotu pożyczki z odsetkami w wysokości ustawowej za okres od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku oraz odsetkami w wysokości umownej, to jest 23% w skali rocznej, za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia zapłaty.

Pełnomocnik powoda wskazał, że zgłasza żądanie ewentualne i wnosi o zasądzenie od P. W. (1) na rzecz D. M. kwoty 8602,00 zł tytułem kary umownej z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty (k. 104).

W piśmie procesowym z dnia 4 października 2014 roku pełnomocnik pozwanego podniósł, że zmiana powództwa przedstawiona w piśmie procesowym z dnia 25 września 2014 roku jest niedopuszczalna (k. 117-117v)

*

Wyrokiem z dnia 31 marca 2016 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku:

1. zasądził od P. W. (1) na rzecz D. M. kwotę 6600 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądził od D. M. na rzecz P. W. (1) kwotę 1835,60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazał zwrócić P. W. (1) z sum budżetowych Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku) kwotę 116,36 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki z pozycji 712/2015 (k. 222).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że D. M. i P. W. (1) od 2009 roku prowadzili wspólne interesy, które polegały na sprowadzaniu samochodów z zagranicy, a potem ich korzystnym odsprzedaniu w Polsce. Za granicę wyjeżdżał P. W. (1), wyszukiwał pojazdy, sprowadzał je, zajmował się ich rejestracją, ubezpieczeniem, sprzedażą. Pieniądze za zakup pojazdów inwestował D. M., będąc cichym współnikiem. Powód nie nabywał pojazdów, nie rejestrował ich na siebie, nie uczestniczył w odsprzedaży, nie rozliczał się z podatków z tego tytułu. W trakcie wspólnej działalności powód i pozwany sprowadzili około 10 samochodów. Pozwanemu często pomagał D. K., dlatego P. W. (1) dzielił się z nim zyskiem. Podczas ostatniej wspólnej inwestycji P. W. (1) zakupił dwa samochody – A. (...) i R. (...). Pojawiły się problemy ze sprzedażą pojazdu R..

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 17 września 2011 roku strony podsumowały wspólną działalność w celu jej zakończenia i umorzenia wzajemnych rozliczeń. W tym celu strony zawarły inną umowę. Strony zgodnie ustaliły, że P. W. (1) zobowiązany jest zwrócić D. M. kwotę 37400 zł z tytułu pożyczki z ustawowymi odsetkami od dnia 17 września 2011 roku. W dniu 17 września 2011 roku powód nie przekazał pozwanemu żadnych pieniędzy. Na potwierdzenie przedmiotowej umowy został sporządzony dokument, w którym D. M. wpisał dane stron i kwotę. Sporządzony został jeden egzemplarz, który podpisał wyłącznie pozwany.

Sąd Rejonowy ustalił, że w późniejszym okresie, bez uzgodnienia z pozwanym, samowolnie, D. M. wpisał do przedmiotowego dokumentu w paragrafie 3 termin spłaty, to jest słowa „do dnia 31 stycznia 2012 r.” oraz w paragrafie 5 ustalenie, że „w razie jeżeli pożyczkobiorca nie zwróci pożyczki w ustalonym terminie, obowiązany będzie do zapłaty odsetek za zwłokę w wysokości 23% pożyczonej sumy”.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany drogą mailową upewniał się jak uzgodnili z powodem kwestię odsetek. W przedmiocie terminu spłaty pożyczki w dniu 28 marca 2012 roku powód napisał do pozwanego, że „przypomina o zbliżającym się terminie”, a następnie tego samego dnia napisał, że „termin minął”.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany sprzedał samochód A. (...). Z tytułu tej sprzedaży P. W. (1) zwrócił powodowi kwotę 10000 zł tytułem częściowej spłaty odnowionej pożyczki z dnia 17 września 2011 roku. Powód nie wystawił żadnego pokwitowania. Pozwany nie żądał takiego dokumentu. P. W. (1) powiedział rodzicom, że oddał powodowi wymienioną wyżej kwotę. Powiedział również o tym koledze E. B..

Sąd Rejonowy ustalił, że P. W. (1) miał problemy ze sprzedażą pojazdu R. (...), który zarejestrował „na siebie” B. P.. B. P. zgodził się na dokonanie takiej czynności wyłącznie za pożyczanie tego pojazdu na czas wakacji. W tym celu był w urzędzie celnym, złożył stosowne rozliczenie podatkowe. Później zwrócił auto pozwanemu, wystawił też umowy sprzedaży in blanco. P. W. (1) umieścił ogłoszenia o zamiarze sprzedaży samochodu. Pomagał mu w tym D. M., ponieważ zależało mu, aby odzyskać pożyczone pieniądze. D. M. zaczął się niecierpliwić. Przesyłał do pozwanego maile, dzwonił do niego z ponagleniami, przychodził nawet do jego rodziców D. i M. W., okazywał im umowę pożyczki.

Sąd Rejonowy ustalił, że ostatecznie pozwany zdecydował się przekazać, w ramach częściowego zwrotu pożyczki, pojazd marki R. (...) powodowi. D. M. zgodził się na to. P. W. (1) umówił się z powodem w L., pod dyskoteką. Tam pozwany przekazał powodowi pojazd, kluczyki, dokumentację wraz z umowami sprzedaży in blanco podpisanymi przez formalnego właściciela B. P.. E. B. był naocznym świadkiem tego faktu. Podjechał na miejsce swoim samochodem M.; potem zabrał pozwanego. Wartość przekazanego pojazdu R. (...) wynosiła 20800 zł. Powód nie napisał żadnego pokwitowania, pozwany nie żądał takiego dokumentu.

Sąd Rejonowy ustalił, że D. M. przekazał pojazd D. K., aby ten go korzystnie odsprzedał. Wówczas pojazd (...) R. (...) został zarejestrowany na matkę D. K. – K. K. (2). Została sporządzona umowa sprzedaży, oznaczona datą 6 maja 2012 roku w L.. Jako cenę transakcji wskazano 10000 zł. W dacie zawarcia umowy wartość rynkowa pojazdu wynosiła 20800 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 23 lipca 2012 roku powód pisemnie wezwał pozwanego do zwrotu całej pożyczki.

Sąd Rejonowy ustalił, że prawomocnym postanowieniem z dnia 28 marca 2014 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej w Świdniku umorzył dochodzenie w sprawie zaistniałego w dniu 8 października 2012 roku usiłowania doprowadzenia P. W. (2) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 37400 zł poprzez złożenie w biurze podawczym Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku pozwu o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym przeciwko P. W. (1) z dołączonym egzemplarzem blankietu umowy pożyczki, w nieustalonym miejscu i czasie wypełnionego co do treści niezgodnie z wolą P. W. (1), celem uzyskania kwoty 37400 zł, pomimo jej wcześniejszego zwrotu przez P. W. (2) pożyczkodawcy, to jest o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu.

Sąd Rejonowy wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych, oraz przedstawił swoje stanowisko w zakresie oceny dowodów.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 860 k.c. oraz art. 861 k.c. i wyjaśnił, że od 2009 roku do 17 września 2011 roku strony łączyła umowa spółki cichej, to jest nienazwanej, do której mają zastosowanie ogólne zasady zobowiązań (art. 353¹ k.c.). Nie mogła to być umowa spółki cywilnej, gdyż nie istniała jawna struktura podmiotowa takiej spółki dla osób zewnętrznych, nie istniał majątek będący wspólnym majątkiem wspólników na zasadach właściwych dla współwłasności łącznej. W spółce cichej przedsiębiorca działa na zewnątrz wyłącznie we własnym imieniu, a cichy wspólnik dokonuje jedynie wkładu finansowego („inwestor”), nie wchodząc w stosunki prawne z kontrahentami i nie ponosząc wobec nich ich odpowiedzialności. Tym samym sposób ustania i rozliczeń stron był wyznaczony ustną umową stron.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 506 § 1 k.c. i wskazał, że w dniu 17 września 2011 roku doszło do odnowienia poprzez „zastąpienie rozliczeń ze spółki cywilnej w umowę pożyczki”. W dniu 17 września 2011 roku strony dokonały podliczenia kwoty zainwestowanej przez powoda, rozliczenia zysków. Powód obliczył, że P. W. (1) powinien zwrócić mu 37400 zł. Pozwany przyznał zasadność tych wyliczeń. Strony zgodnie przyjęły, że w celu umorzenia zobowiązań z umowy cichej spółki cywilnej pozwany zwróci powodowi pożyczkę w wysokości 37400 zł. Z uwagi na charakter odnowienia, powód w dniu 17 września 2011 roku nie przekazał pozwanemu żadnej gotówki.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 720 k.c. i wskazał, że pozwany dokonał częściowej spłaty należności. W gotówce zwrócił kwotę 10000 zł, a ponadto oddał powodowi samochód R. (...) o wartości 20800 zł. Pozwany nie oddał zatem kwoty 6600 zł. Powód zaczął się niecierpliwic. Przesyłał do pozwanego maile, dzwonił do niego z ponagleniami, przychodził nawet do jego rodziców – D. i M. W., okazywał im umowę pożyczki. Powód w dniu 28 marca 2012 roku zażądał natychmiastowej spłaty pozostałej do spłaty kwoty. Pozwany żądanie przyjął. Już w treści umowy z dnia 17 września 2011 roku ustalono, że pozwany ma oddać „ww kwotę” z ustawowymi odsetkami od dnia 17 września 2011 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy zasądził zatem od P. W. (2) na rzecz D. M. kwotę 6600 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy wskazał, że inne odsetki nie zostały pomiędzy stronami ustalone. Zapis w paragrafie 5 umowy z dnia 17 września 2011 roku został wpisany samowolnie przez powoda. Roszczenie o inne odsetki niż ustawowe zostało oddalone.

W ocenie Sądu Rejonowego bezzasadny był zarzut pozwanego, że umowa pożyczki z dnia 17 września 2011 roku była nieważna, ponieważ została sporządzona dla pozor. Zgodnym zamiarem stron było dokonanie odnowienia. Umorzenie rozliczeń z prowadzonej cichej spółki cywilnej zmierzało do ustalenia, że pozwany zobowiązał się za zgodą powoda spełnić świadczenie nie z tytułu umowy spółki cywilnej, a z innej podstawy prawnej, czyli z tytułu pożyczki.

Sąd Rejonowy uznał, że żądanie ewentualne powoda, to jest żądanie zasądzenia od P. W. (1) na rzecz D. M. kwoty 8602 zł tytułem kary umownej z ustawowymi odsetkami, liczonymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, było bezzasadne, gdyż nie można zatem zastrzegać kary umownej na wypadek niespełnienia lub nienależytego spełnienia świadczenia pieniężnego.

Sąd wskazał, że z treści umowy pożyczki z dnia 17 września 2011 roku nie wynika nawet, aby takie uzgodnienie pomiędzy stronami zostało zawarte. Żądanie ewentualne było niedopuszczalne z mocy prawa, nieudowodnione, jako takie zostało oddalone jak orzeczono w pkt 2 wyroku.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 100 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 31 marca 2016 roku apelację wniósł D. M., reprezentowany przez pełnomocnika, wskazując, że zaskarża wyrok „w części oddalającej powództwo ponad kwotę 6.600,- zł”.

Powód zarzucił:

„- sprzeczność istotnych ustaleń z treścią materiału dowodowego, objawiającą się w wadliwym uznaniu, że pozwany zwrócił powodowi gotówką kwotę 10.000,- zł podczas gdy nie został przedstawiony żaden dowód na spłatę tego długu oprócz twierdzeń pozwanego, zaś wszyscy świadkowie mieli wiedzę o rzekomej spłacie wyłącznie od pozwanego oraz pominięcie sprzeczności w zeznaniach pozwanego który raz wskazywał, że te 10.000 zł pochodziło ze sprzedaży samochodu a (...) a raz że z oszczędności, a nadto, wadliwym uznaniu, że powód otrzymał w rozliczeniu samochód r. (...) o wartości 20.800,- zł i go sprzedał za taką kwotę, przy jednoczesnym pominięciu sprzeczności w treści wyjaśnień pozwanego i świadka B., gdzie pozwany wyjaśnił, że w dniu rzekomego przekazania samochodu pozwanemu nie miał problemów technicznych z tym samochodem, podczas gdy świadek B. zeznał, że "Samochód odpalaliśmy z przewodów", pominięciu faktu, że z korespondencji sms wynika, że w marcu 2012 r. pozwany wskazywał, że ten samochód jest w dyspozycji jego współnika D. K., i nie był wtedy jeszcze sprzedany oraz uznaniu za niewiarygodne zeznań J. K., który wskazał kiedy, od kogo i za jaką cenę zakupił ten samochód, co w konsekwencji doprowadziło do wadliwego obdarzenia wiarą wyjaśnień pozwanego i oddalenia powództwa co do kwoty 30.800,- zł;

- wadliwą ocenę treści korespondencji sms i z portalu facebook, z których wynika, że pozwany miał świadomość spłaty długu w pełnej wysokości tj. 37.400,- zł wraz z określonymi w umowie odsetkami, a nadto pozwany miał świadomość, że samochód r. (...) w marcu 2012 r. znajdował się w dyspozycji współnika pozwanego, oraz pominięcie faktu, że z tej korespondencji nie wynika aby pozwany miał świadomość spłaty choćby części zobowiązania, przez co doszło do niezasadnego uwzględnienia stanowiska pozwanego i oddalenia powództwa w zaskarżanej części;

- pominięcie istotnych sprzeczności w wyjaśnieniach pozwanego który twierdził, że przekazał powodowi samochód r. (...) w zimie, zaś w marcu 2012 przyznawał w korespondencji sms z powodem, że samochód jest w dyspozycji jego współnika D. K., oraz innych sprzeczności wskazanych szczegółowo w dalszej części apelacji, przez co doszło do wadliwego obdarzenia zeznań pozwanego walorem wiarygodności i oddalenia powództwa w części;

- wadliwe uznanie, że ustalenie wysokości odsetek umownych w wysokości 23% w skali rocznej nie było objęte wolą stron przy zawieraniu umowy, przez co doszło do wadliwego oddalenia żądania zasądzenia odsetek umownych w wysokości 23% w skali roku,

- naruszenie art. 207 § 3 i § 6 w zw. z art. 217 § 2 i § 3 kpc poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania wartości ruchomości pomimo upływu terminu do zgłaszania dowodów i oparcie rozstrzygnięcia na sprekludowanym dowodzie, przez co doszło do wadliwego oddalenia powództwa co do kwoty 20.800,- zł;

- wadliwe uznanie, że między stronami została zawarta umowa spółki cichej, gdzie powód był inwestorem, a nie umowy pożyczki, przez co doszło do wadliwej oceny rozliczeń między stronami i w konsekwencji częściowego oddalenia powództwa;

- pominięcie części materiału dowodowego i ustaleń z postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Świdniku sygn. akt: Ds 2651/13/D, gdzie ustalono, że zeznania D. M. są wiarygodne, zaś wersja prezentowana przez P. W. (1) została uznana za niewiarygodną, przez co doszło do wadliwego oddalenia powództwa w zaskarżanej części, pomimo tego, że w postępowaniu w tej sprawie nie pojawiały się żadne nowe dowody potwierdzające wersję pozwanego;

co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w części, tj. co do kwoty 30.600,- zł wraz z umownymi odsetkami i zasądzenie jedynie kwoty 6.600,- zł”.

Powód wniósł o „zmianę zaskarżanego wyroku w zaskarżanej części i zmianę pkt. 1 i 2 wyroku poprzez zasądzenie od P. W. (1) na rzecz D. M. kwoty 37.400,- zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej tj. 13 % w skali rocznej za okres od dnia 17.09.2011 r. do dnia 31.01.2012 r. oraz w wysokości umownej tj. 23% w skali rocznej za okres od dnia 01.02.2012 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie 3 poprzez zasądzenie kosztów według norm prawem przepisanych” oraz o „rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje i zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych”.

*

W odpowiedzi na apelację pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych” (k. 261-264).

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda popierał apelację i wniósł o pominięcie dowodu z opinii biegłego, zgłoszonego przez pozwanego po terminie i przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy (k. 268v).

Pełnomocnik pozwanego wnosil o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych (k. 268v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest częściowo zasadna.

Na wstępie należy wskazać, że wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 31 marca 2016 roku został zaskarżony przez powoda tylko częściowo, a mianowicie:

1) w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 30800 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku oraz z odsetkami w wysokości 23% w stosunku rocznym za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia zapłaty;

2) w części oddalającej powództwo o zapłatę odsetek od kwoty 6600 zł za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia zapłaty w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy odsetkami obliczonymi według stopy procentowej 23% w stosunku rocznym a odsetkami obliczonymi według stopy procentowej odsetek ustawowych.

÷

Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji tylko częściowo są prawidłowe.

Prawidłowe są ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji co do rodzaju działalności prowadzonej przez D. M. i P. W. (1) w okresie od 2009 roku do dnia 17 września 2011 roku. Prawidłowe są również ustalenia Sądu pierwszej instancji co do tego, że współpraca powoda i pozwanego opierała się na umowie, która jednak nie była umową spółki cywilnej, lecz posiadała cechy tak zwanej spółki cichej. Istotę tej instytucji prawnej Sąd Rejonowy wyjaśnił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Prawidłowe są również ustalenia Sądu Rejonowego co do tego że umowa z dnia 17 września 2011 roku, nazwana przez strony umową pożyczki, stanowiła w istocie odnowienie zawartej wcześniej przez strony umowy spółki cichej. W związku z zamiarem zakończenia przez strony współpracy polegającej na sprowadzaniu samochodów z zagranicy i ich sprzedaży w Polsce, P. W. (1) zobowiązał się zwrócić D. M., na podstawie umowy pożyczki, kwotę otrzymaną wcześniej tytułem zaliczek na poczet zapłaty ceny za kupowane zagranicą samochody. Z zeznań samego D. M. złożonych na rozprawie w dniu 22 grudnia 2015 roku wynika, że przy zawarciu umowy w dniu 17 września 2011 roku powód nie przekazywał pozwanemu żadnych pieniędzy. Pieniądze te wręczone zostały P. W. (1) ponad rok wcześniej (k. 202). Te okoliczności jednoznacznie wskazują, że umowa z dnia 17 września 2011 roku stanowiła odnowienie, a nową podstawą prawną, w znaczeniu określonym przez przepis art. 506 § 1 k.c., w oparciu o którą pozwany zobowiązał się spełnić na rzecz powoda to samo świadczenie (zwrot pieniędzy zainwestowanych w spółkę cichą), był zwrot pożyczki.

÷

Nie są natomiast prawidłowe ustalenia Sądu pierwszej instancji co do tego, że doszło do częściowego wykonania przez pozwanego zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki z dnia 17 września 2011 roku.

Stanowisko procesowe pozwanego opierało się na twierdzeniach, że wykonał względem powoda zobowiązanie wynikające z umowy z dnia 17 września 2011 roku.

W związku z powyższym pozwany powinien wskazać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne. Wynika to z formalnego obowiązku dowodzenia (ciężaru dowodu w znaczeniu formalnym) określonego przez przepis art. 232 zd. 1 k.c.

Na P. W. (1) spoczywał również w rozpoznawanej sprawie ciężar dowodu w znaczeniu materialnym w odniesieniu do podnoszonych przez pozwanego twierdzeń, wynikający z przepisu art. 6 k.c. Powołany przepis reguluje zagadnienie ciężaru dowodu w znaczeniu materialnym, czyli zagadnienie podmiotu, którego obciążają materialnoprawne skutki nieudowodnienia twierdzeń w zakresie okoliczności istotnych dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy.

W związku z tym, że z faktu zapłaty na rzecz powoda kwoty 10000 zł oraz z faktu „przekazania” powodowi samochodu osobowego marki R. (...) pozwany wywodził skutki prawne, ciężar udowodnienia takich faktów spoczywał na pozwanym. P. W. (1) ponosi również materialnoprawne skutki nieudowodnienia swoich twierdzeń w tym zakresie.

÷

Uzasadnione są w przeważającej części zarzuty przytoczone w części wstępnej apelacji, w akapitach od 1 do 3, przy czym kwalifikacja prawna tych zarzutów sprowadza się do uznania, że przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, mającego odnosić się do twierdzeń pozwanego o spełnieniu przez niego świadczenia, a wskazanego przez Sąd pierwszej instancji jako podstawa ustaleń w tym zakresie, doszło do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c., a więc naruszenia zasad oceny dowodów.

Nie chodzi tutaj natomiast o sprzeczność pomiędzy ustaleniami Sądu Rejonowego a dowodami, które Sąd ten uznał za wiarygodne i przyjął za podstawę ustaleń faktycznych.

Zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ma rację bytu wówczas, gdy zachodzi sprzeczność pomiędzy ustaleniami faktycznymi sądu a dowodami, które sąd ten uznał za wiarygodne. W sytuacji, gdy określony dowód czy dowody nie zostały uznane przez sąd za wiarygodne, a strona

lub uczestnik postępowania uważa, że ocena ta nie jest trafna i, że dowody te powinny stanowić podstawę ustaleń faktycznych w danej sprawie, podnoszenie zarzutu sprzeczności ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego jest bezprzedmiotowe, gdyż sprzeczność taka w rzeczywistości nie zachodzi. W takiej sytuacji zarzuty strony lub uczestnika postępowania powinny dotyczyć przebiegu postępowania dowodowego lub oceny dowodów. W przypadku uznania takich zarzutów za zasadne odmienna ocena materiału dowodowego przez sąd drugiej instancji może prowadzić do odmiennych ustaleń faktycznych niż dokonane przez sąd pierwszej instancji. Odmienne ustalenia faktyczne nie są wówczas wynikiem przyjęcia, że zachodziła sprzeczność pomiędzy zebraniem materiałem a przeprowadzonymi dowodami, ale są konsekwencją uznania za wiarygodne tych dowodów, które nie stanowiły podstawy ustaleń sądu pierwszej instancji, gdyż zostały uznane przez ten sąd za niewiarygodne lub też nie zostały przyjęte za podstawę ustaleń z innych przyczyn.

Nie mogą być uznane za wiarygodne zeznania P. W. (1), że zapłacił D. M. kwotę 10000 zł tytułem zwrotu pożyczki.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że P. W. (1) nie uzasadnił w jakikolwiek, nie tylko w racjonalny sposób dlaczego nie uzyskał dla siebie pokwitowania zapłaty wskazanej kwoty, jak również dlaczego nie dokonał zapłaty w jakiegokolwiek innej formie niż gotówkowa.

Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że powód odmówiłby wystawienia pokwitowania na wypadek zapłaty w formie gotówkowej. W razie gdyby taka sytuacja miała miejsce, pozwany mógłby złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego (art. 463 k.c.).

Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że istniały jakiegokolwiek przeszkody, aby pozwany dokonał zapłaty w formie przelewu bankowego, czy też w formie przekazu pocztowego.

P. W. (1) nawet nie uprawdopodobnił, że po dniu 17 września 2011 roku dysponował kwotą 10000 zł, którą mógłby przeznaczyć na wykonanie zobowiązania wynikającego z tej umowy.

Przy ocenie wiarygodności zeznań P. W. (1) należy wziąć pod uwagę sprzeczności występujące w twierdzeniach samego pozwanego, brak innych wiarygodnych dowodów, które potwierdzałyby fakt zapłaty kwoty 10000 zł, sprzeczność treści tych zeznań z przedstawioną przez powoda dokumentacją potwierdzającą treść korespondencji elektronicznej prowadzonej między stronami, jak również postawę pozwanego w postępowaniu sądowym w rozpoznawanej sprawie.

Odnosząc się na wstępie do tej ostatniej okoliczności, należy stwierdzić, że pozwany nie stawił się w dniu 13 sierpnia 2014 roku na pierwsze posiedzenie wyznaczone na rozprawę, chociaż był wezwany do stawienia się osobiście celem przesłuchania, i nie usprawiedliwił w jakikolwiek sposób swojej nieobecności (k. 82v). Na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2014 roku wyjaśnienia złożył jedynie powód (k. 86v-87).

Pozwany nie stawił się również na rozprawę w dniu 29 września 2014 roku. Stawiennictwo nie było wprawdzie obowiązkowe, jednak a rozprawie tej składali zeznania jego rodzice, jako świadkowie (k. 109v-111v).

Pozwany nie stawił się na kolejne posiedzenie wyznaczone na rozprawę w dniu 19 listopada 2014 roku, na którym przesłuchiwani byli świadkowie – E. B., D. K. i B. P. (k. 123v-126v), koledzy pozwanego, wskazani przez niego jako świadkowie w sprzeciwie od nakazu zapłaty.

Pozwany stawił się dopiero na posiedzenie w dniu 16 stycznia 2015 roku. Składając wyjaśnienia, miał już możliwość wcześniejszego zapoznania się z treścią wyjaśnień powoda oraz zeznań świadków, a więc tym samym dostosowania do nich swoich wyjaśnień.

W twierdzeniach pozwanego zawarte są niedokładności lub wręcz sprzeczności. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany lakonicznie przytacza twierdzenia dotyczące okoliczności faktycznych, nie wskazując w szczególności nawet w przybliżeniu dat, w których poszczególne wskazywane fakty miały mieć miejsce. W szczególności P. W. (1) nie wskazał w sprzeciwie kiedy dokonał zapłaty na rzecz powoda kwoty 10000 zł. Nie wyjaśnił również w ogóle czy ubiegał

się o pokwitowanie zapłaty i czy uzyskał je, czy też nie i dlaczego. Nie przytoczył jakichkolwiek twierdzeń w tym zakresie.

Składając wyjaśnienia w dniu 16 stycznia 2015 roku, pozwany nie wskazał nawet w przybliżeniu daty, w której miał zapłacić kwotę 10000 zł, ani też nie wyjaśnił czy starał się o uzyskanie pokwitowania, czy też nie i dlaczego. Pozwany ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że „nie wziął pokwitowania” (k. 139v).

Składając zeznania w dniu 22 grudnia 2015 roku, pozwany również nie wskazał nawet w przybliżeniu daty, w której miał zapłacić kwotę 10000 zł, ani też nie wyjaśnił czy starał się o uzyskanie pokwitowania, czy też nie i dlaczego. Pozwany ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że „nie wziął z tego pokwitowania” (k. 204).

Składając w dniu 7 czerwca 2013 roku zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, P. W. (1) w ogóle nie wskazał kiedy i w jakiej postaci wykonał zobowiązanie wynikające z umowy z dnia 17 września 2011 roku. P. W. (1) kwestionował fakt zawarcia umowy w tym dniu. P. W. (1) przytoczył przy tym lakoniczne sformułowanie, że „kwotę 37.400,00 zł oddał D. M.” (k. 1-2 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Składając w dniu 21 listopada 2013 roku zeznania w czasie postępowania przygotowawczego P. W. (1) twierdził, że zapłacił D. M. kwotę 10000 zł. Nie wskazał jednak bliżej kiedy i w jakich okolicznościach miało to nastąpić (k. 60-61 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

W twierdzeniach pozwanego zawarte są sprzeczności co do źródła pochodzenia środków przeznaczonych na zapłatę kwoty 10000 zł.

W sprzecznie od nakazu zapłaty pozwany wskazał, że środki w kwocie 10000 zł pochodziły ze sprzedaży samochodu marki A. (...) (k. 51). Pozwany nie wskazał jednak kiedy, komu i za jaką kwotę sprzedał samochód marki A..

Składając w dniu 21 listopada 2013 roku zeznania w czasie postępowania przygotowawczego P. W. (1) twierdził, że zapłacił D. M. kwotę 10000 zł, która pochodziła ze sprzedaży samochodu marki A. (k. 60-61 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Składając wyjaśnienia w dniu 16 stycznia 2015 roku pozwany wskazał, że pieniądze w kwocie 10000 zł stanowiły „zyski i jego oszczędności” (k. 140).

Składając zeznania w dniu 22 grudnia 2015 roku pozwany wskazał, że pieniądze w kwocie 10000 zł, które zwrócił powodowi, pochodziły z jego własnych oszczędności (k. 205).

Wskazane wyżej ogólności i sprzeczności w twierdzeniach pozwanego przemawiają za całkowitą niewiarygodnością zeznań pozwanego, złożonych w rozpoznawanej sprawie, co do faktu zapłaty na rzecz powoda kwoty 10000 zł. W związku z powyższym należy uznać, że także całkowicie niewiarygodne są w tym zakresie zeznania osób, blisko związanych z pozwanym, którym miał mówić o tym, że zapłacił powodowi wskazaną kwotę. Nawet jeżeli miałyby miejsce taka sytuacja, że pozwany mówił tym osobom, że zapłacił powodowi kwotę 10000 zł, to należy ją uznać wyłącznie za przygotowanie przez pozwanego dowodów na wypadek dochodzenia przez powoda zapłaty należności.

Sąd Rejonowy przy dokonywaniu ustaleń faktycznych i ocenie dowodów pominął dokumentację zawartą w aktach sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku, w szczególności w postaci wydruków korespondencji elektronicznej między stronami. Pozwany nie kwestionował, że taka korespondencja między nim a powodem była prowadzona oraz że pozwany jest autorem wypowiedzi zawartych w przedstawionych przez powoda dokumentach.

Pozew w rozpoznawanej sprawie wniesiony został w dniu 4 października 2012 roku. Tymczasem z treści korespondencji elektronicznej wynika, że:

1. W lipcu 2012 roku pozwany informował powoda, że stara się o uzyskanie kredytu na sfinansowanie zobowiązania wobec powoda (k. 35 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

2. We wrześniu 2012 roku powód zwracał się do pozwanego z pytaniem czy pozwany zgromadził środki pieniężne na wykonanie zobowiązania. Pozwany poinformował w dniu 5 października 2012 roku, że nie ma pieniędzy i nie ma pomysłu, jak je zdobyć. Pozwany nie kwestionował istnienia swojego długu, a dodatkowo pytał powoda o wysokość biegnących odsetek za opóźnienie. W tym samym dniu powód udzielił pozwanemu informacji co do wysokości odsetek, wskazując, że są to odsetki ustawowe, a jednocześnie pytał pozwanego o stan sprawy w przedmiocie uzyskania przez pozwanego kredytu (k. 43-45 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

3. W dniu 17 października 2012 roku P. W. (1) poinformował D. M., że nie uda mu się uzyskać kredytu (44-45 sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Dodatkowo należy wskazać, że w dniu 14 maja 2013 roku, a więc już w czasie trwania postępowania w rozpoznawanej sprawie, P. W. (1) przesłał D. M. wiadomość, w której pozwany nie podnosi, że wykonał zobowiązanie względem powoda. Z treści pisma wynika raczej wniosek przeciwny, a mianowicie, że pozwany ma świadomość, że zobowiązanie nie zostało wykonane, i że uważa, iż zamiarem powoda jest doprowadzenie do wszczęcia egzekucji przez komornika. Pozwany informował powoda, że nie istnieje możliwość wyegzekwowania od niego „całej kwoty”, gdyż nie posiada środków finansowych (k. 46 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Zestawienie treści tej korespondencji z twierdzeniami powoda i twierdzeniami pozwanego wskazuje, że twierdzenia pozwanego co do tego, że zapłacił na rzecz powoda kwotę 10000 zł są całkowicie niewiarygodne. Z treści korespondencji wynika, że do chwili, w której pozwany dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o zapłatę, pozwany nie twierdził, że wykonał swoje zobowiązanie w jakiegokolwiek części. Wręcz przeciwnie – z korespondencji tej wynika świadomość pozwanego niewykonania zobowiązania względem powoda.

÷

Negatywna ocena wiarygodności zeznań i pozostałych twierdzeń pozwanego co do faktu zapłaty na rzecz powoda kwoty 10000 zł rzutuje również na ocenę wiarygodności twierdzeń pozwanego dotyczących wykonania w pozostałej części zobowiązania względem powoda.

Na wstępie należy wskazać, że umowa z dnia 17 września 2011 roku została zawarta, kiedy samochody marki A. i R. (...) zostały już przywiezione do Polski przez P. W. (1) z zagranicy. Przy zawarciu umowy w dniu 17 września 2011 roku nie było w ogóle mowy o tym, aby rozliczenie z tytułu spółki cichej miało nastąpić w innej formie, jak tylko przez zapłatę na rzecz D. M. kwoty 37400 zł, przekazanej rok wcześniej pozwanemu. Zobowiązanie wynikające z umowy z dnia 17 września 2011 roku obejmowało wyłącznie świadczenie pieniężne na rzecz powoda.

Przepis art. 453 zd. 1 k.c. stanowi, że jeżeli dłużnik w celu zwolnienia się z zobowiązania spełnia za zgodą wierzyciela inne świadczenie, zobowiązanie wygasa.

Biorąc pod uwagę treść powołanego przepisu, należy wskazać, że możliwe jest wykonanie zobowiązania cywilnoprawnego przez spełnienie przez dłużnika innego świadczenia niż to, której jest przedmiotem tego zobowiązania, jednak może to nastąpić tylko za zgodą wierzyciela, a więc na podstawie umowy między stronami co do tego, że spełnienie na rzecz wierzyciela przez dłużnika świadczenia, innego niż to, które było przedmiotem zobowiązania, nastąpiło w celu zwolnienia się dłużnika z tego zobowiązania.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do dokonania ustaleń, że taka umowa została między stronami zawarta, a także, że nastąpiło spełnienie przez dłużnika na rzecz wierzyciela świadczenia w innej formie niż pieniężna.

We wskazanym zakresie uzasadnione są zarzuty podniesione w apelacji, dotyczące oceny dowodów przez Sąd pierwszej instancji.

Dodatkowo należy wskazać, że wnosząc sprzeciw od nakazu zapłaty pozwany nawet nie twierdził, że między stronami miała zostać zawarta umowa, o której mowa w art. 453 zd. 1 k.c. Przytoczone w uzasadnieniu sprzeciwu lakoniczne twierdzenia nie pozwalają nawet na prześledzenie i zrozumienie toku myślenia pozwanego, prowadzącego do wyciągniętego przez niego wniosku, że kwota pochodząca ze sprzedaży samochodu marki R. (...) miałyby stanowić część jego świadczenia na pokrycie zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 17 września 2011 roku. Z uzasadnienia sprzeciwu nie wynika w szczególności kto, kiedy i za jaką kwotę sprzedał samochód. Pozwany nawet nie twierdził, że umówił się z powodem, iż prawo własności tego samochodu miałyby stanowić substytut świadczenia pieniężnego pozwanego na rzecz powoda. Trudno zresztą nawet przyjąć, aby powód zgodził się na tego rodzaju umowę, skoro jej zawarcie było możliwe już w dniu 17 września 2011 roku, a strony nie rozważały w ogóle takiej wersji rozliczenia między sobą.

Składając w dniu 7 czerwca 2013 roku zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, P. W. (1) w ogóle nie wspominał o jakichkolwiek rozliczeniach z D. M. w wykonaniu umowy z dnia 17 września 2011 roku.

Składając w dniu 21 listopada 2013 roku zeznania w postępowaniu przygotowawczym, P. W. (1) przytoczył w tym postępowaniu pierwsze twierdzenia w tym zakresie, wskazując, że „w końcu postanowił rozliczyć się z (D.) M. i oddał mu ten samochód, który on sprzedał za pośrednictwem innej osoby” (k. 60v akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku). Pozwany nie przytoczył podczas tego przysłuchania jakichkolwiek bliższych twierdzeń, w szczególności dotyczących tego, kiedy „odał” samochód D. M.. Więcej twierdzeń przytoczył dopiero podczas przesłuchania w obecności D. M. (k. 64-64v akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Należy zwrócić uwagę, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w dniu 21 czerwca 2011 roku została zawarta umowa sprzedaży samochodu osobowego marki R. (...) (oznaczenie identyfikacyjne: (...)) pomiędzy P. P., zamieszkałym w M. w Szwecji, a B. P., zamieszkałym w L. przy ul. (...) w L.. B. P. złożył do Prezydenta Miasta L. wniosek o zarejestrowanie tego pojazdu (k. 118-123 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

W tym miejscu należy wskazać, że treść powyższej umowy przeczy twierdzeniom świadka – B. P., że w czerwcu 2011 roku zawarł jedynie umowę użyczenia („pożyczki”) samochodu marki R. (...). B. P. podpisał dokument obejmujący umowę sprzedaży, zaś sprzedawcą był P. P., zamieszkały w M. w Szwecji. Samochód został przywieziony do Polski przez P. W. (1) lub D. K., albo też przez nich obu, gdyż współdziałali ze sobą w sprowadzaniu samochodów z zagranicy. Okoliczność, że D. K. współpracował z P. W. (1) w sprowadzaniu używanych samochodów z zagranicy, wynika nie tylko z zeznań pozwanego, ale pośrednio również z zeznań D. K., złożonych w postępowaniu przygotowawczym w sprawie Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku (k. 109v akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że D. K. lub P. W. (1) byli pełnomocnikami P. P., albo też, że dokument obejmujący umowę sprzedaży, podpisany przez P. P. był sfałszowany. Dlatego też nie ma prawnych podstaw do uznania umowy sprzedaży z czerwca lub początku lipca 2011 roku za nieważną, jako zawartą dla pozorów. Nawet jeżeli przedmiotowy samochód miał służyć B. P. na czas kilkudniowego lub kilkunastodniowego turystycznego wyjazdu zagranicznego, to nie zmienia to faktu, że stał się on właścicielem tego samochodu, nawet jeżeli nie przekazał ceny tego samochodu. Podpisując umowę sprzedaży, przyjął ofertę sprzedaży tego samochodu. Nie mógł ze skutkiem prawnym uzgodnić ze zbywcą, że samochód jest kupowany dla pozorów, gdyż nie rozmawiał w ogóle ze sprzedawcą na ten temat.

Po powrocie z zagranicy B. P. przekazał samochód P. W. (1). Właścicielem tego pojazdu nadal pozostawał B. P. i on figurował w dowodzie rejestracyjnym, jako właściciel pojazdu.

Oczywiste jest, że P. W. (1) starał się znaleźć nowego nabywcę samochodu osobowego marki R. (...), gdyż B. P. nie chciał być właścicielem tego samochodu, jednak nie miała w ogóle miejsca taka sytuacja, aby P. W. (1) zawarł z D. M. umowę, o której mowa w przepisie art. 453 k.c. Umowa taka nie mogła być przy tym skutecznie zawarta, gdyż P.

W. (1) nie był właścicielem samochodu marki R. (...). Nie było nawet rozmów na ten temat, że D. M. miałby stać się właścicielem tego samochodu w zamian za zwrot pieniędzy wynikających z umowy z dnia 17 września 2011 roku.

Faktycznie miała miejsce taka sytuacja, że D. M. starał się pomóc P. W. (1), a pośrednio także B. P., w znalezieniu nabywcy samochodu marki R. (...).

W lutym 2012 roku P. W. (1) przekazał samochód marki R. (...) D. M., jednak nastąpiło to wyłącznie na czas wyjazdu pozwanego za granicę (tydzień lub dwa) i miało wyłącznie na celu umożliwienie powodowi okazania samochodu ewentualnemu nabywcy pojazdu. Samochodem tym P. W. (1) przyjechał pod blok, w którym mieszkał D. M.. Wynika to wyraźnie nie tylko z zeznań powoda złożonych w sprawie Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku, ale także z korespondencji elektronicznej z dnia 21 lutego 2012 roku, w której P. W. (1) informuje powoda o wyjeździe na około tydzień do Niemiec i proponuje D. M., że „przyprowadziłyby” samochód pod blok powoda. Z wypowiedzi pozwanego wynika, że chodzi o możliwość pokazania samochodu zainteresowanym osobom (k. 36 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

W lutym 2012 roku, po tym jak pozwany pozostawił samochód marki R. (...) we władaniu D. M., D. M. udał się do B. P. i poprosił go, aby ten wypełnił formularz umowy sprzedaży swoimi danymi osobowymi, jako sprzedawcy, i podpisał ten formularz. Wynika to zarówno z zeznań powoda (k. 203 akt sprawy niniejszej; k. 99v akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku), jak i z zeznań B. P. (k. 125 akt sprawy niniejszej; k. 93v akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku), a także z odpisu dokumentu przedstawionego przez powoda, którego oryginał wypełnił częściowo B. P. (k. 131).

Dysponując formularzem umowy sprzedaży, częściowo wypełnionym i podpisanym przez B. P., powód, w czasie kiedy pozwany przebywał za granicą, udał się jeden raz na giełdę samochodową w L. w celu sprzedaży samochodu marki R. (...), jednak nie znalazł się nabywca. Po upływie tygodnia lub dwóch powód zwrócił samochód P. W. (1), który wrócił do Polski (zeznania powoda).

Z wydruków korespondencji elektronicznej zawartych w aktach sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku wynika, że:

a) jeszcze w marcu i kwietniu 2012 roku nie został znaleziony nowy nabywca samochodu,

b) samochód w tym czasie nie znajdował się we władaniu D. M., lecz bliżej nieokreślonej osoby, której samochód przekazał P. W. (1) (k. 37-38 akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku).

Nie ma zatem jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że powód i pozwany zawarli umowę, na podstawie której powód otrzymał „w rozliczeniu” umowy pożyczki przedmiotowy pojazd.

W dniu 6 maja 2012 roku pomiędzy B. P. a K. K. (2), matką D. K., została zawarta umowa sprzedaży samochodu osobowego marki R. (...) (oznaczenie identyfikacyjne: (...)) (k. 112-113).

Sporządzony został nowy dokument obejmujący umowę sprzedaży, całkowicie odrębny od dokumentu, który w lutym 2012 roku wypełnił częściowo i podpisał B. P.. Ten ostatni dokument nigdy nie został wykorzystany do zawarcia umowy i był w posiadaniu D. M.. D. M. nie wiedział w ogóle o zawarciu tej umowy, ani też nie otrzymał od stron tej umowy jakichkolwiek pieniędzy.

Z zeznań J. K. i K. K. (2), złożonych w rozpoznawanej sprawie (k. 144v-145v) oraz w postępowaniu przygotowawczym (k. 107-108v akt sprawy Ds 2651/13/D Prokuratury Rejonowej w Świdniku), jak również z zeznań D. K. złożonych w postępowaniu przygotowawczym, które w omawianym zakresie należy uznać za wiarygodne, a także z powołanych wcześniej przez Sąd Okręgowy dowodów wynika zatem, że P. W. (1) musiał porozumieć się z D. K., a jednocześnie z B. P., że zostanie zawarta kolejna umowa sprzedaży samochodu marki R. (...).

W związku z powyższym całkowicie niewiarygodne są zeznania świadków E. B. i B. K., które składali w rozpoznawanej sprawie, że samochód R. (...) przekazany został powodowi w „rozliczeniu” pożyczki. B. K. wskazał przy tym, że samochód miał być przekazany powodowi we wrześniu lub październiku 2011 roku, co pozostawało w sprzeczności nawet z twierdzeniami pozwanego.

Do chwili obecnej pozwany nie zwrócił powodowi jakiegokolwiek części kwoty objętej umową z dnia 17 września 2011 roku.

÷

W związku z powyższym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie 2 w ten sposób, że zasądził od P. W. (1) na rzecz D. M. dodatkowo kwotę 30800 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie 3 w ten sposób, że zasądził od P. W. (1) na rzecz D. M. kwotę 793,33 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

÷

Zmiana rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3, dotyczącego kosztów procesu za pierwszą instancję, jest konsekwencją częściowej zmiany rozstrzygnięcia co do istoty sprawy zawartego w punkcie 2 zaskarżonego wyroku.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję stanowi przepis art. 100 zd. 1 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Z uwagi na to, że powództwo zostało częściowo oddalone, Sąd Okręgowy stosunkowo rozdzielił koszty procesu pomiędzy stronami, mając na względzie fakt, w jakiej części żądanie pozwu zostało uwzględnione.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w postanowieniu z dnia 31 stycznia 1991 roku, II CZ 255/90 (OSP 1991, z. 11, poz. 279), stosunkowy podział kosztów procesu (art. 100 k.p.c.) dotyczy ich całości, co oznacza przyjęcie za podstawę obliczeń sumy należności obu stron, ustalonych stosownie do zasad z art. 98 § 2 i 3 k.p.c. (oraz art. 99 k.p.c.), w wypadkach tam wskazanych. Sumę tę dzieli się proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami lub obroną, otrzymując w wyniku kwoty, stanowiące ich udziały w całości kosztów. Jeżeli poniesione przez stronę koszty przewyższają obciążający ją udział – zasądzeniu na jej rzecz podlega różnica.

Ogółem koszty procesu w rozpoznawanej sprawie wyniosły w pierwszej instancji **5516,14 zł**.

Powód poniósł koszty w kwocie **2695,30 zł**, obejmujące:

a) opłatę od pozwu – **250 zł** (k. 25),

b) opłatę skarbową od pełnomocnictwa procesowego – **17 zł** (k. 5),

c) opłaty pocztowe za przesłanie przesyłek poleconych zawierających pisma procesowe kierowane do Sądu oraz do pełnomocnika strony przeciwnej, których złożenie było niezbędne do celowego dochodzenia praw – **3,90 zł** (k. 11), **3,80 zł** (k. 32), **3,80 zł** (k. 36), **4,20 zł** (k. 132), **4,20 zł** (k. 165), **4,20 zł** (k. 183), **4,20 zł** (k. 218),

d) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego adwokatem – **2400 zł**, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461 – tekst jednolity ze zmianami) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zmianą).

Pozwany poniósł koszty w kwocie **2820,84 zł**, obejmujące:

- a) opłatę skarbową od pełnomocnictwa procesowego – **17 zł** (k. 107),
- b) opłaty pocztowe za przesłanie przesyłek poleconych zawierających pisma procesowe kierowane do Sądu oraz do pełnomocnika strony przeciwnej, których złożenie było niezbędne do celowej obrony – **3,80 zł** (k. 56), **3,80 zł** (k. 63), **4,20 zł** (k. 247), **4,20 zł** (k. 116), **4,20 zł** (k. 118v), **4,20 zł** (k. 135),
- c) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego adwokatem – **2400 zł**, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461 – tekst jednolity ze zmianami) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zmianą),
- d) wykorzystaną część zaliczki na poczet kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego – **383,64 zł** (k. 163, 171, 190, 209).

Pozwany przegrał sprawę w **0,6552** części, ponieważ w takim zakresie zostało uwzględnione żądanie pozwu. Powód przegrał sprawę w **0,3448** części.

Przy ocenie, w jakim zakresie każda ze stron przegrała sprawę w pierwszej instancji należy wziąć pod uwagę nie tylko rozstrzygnięcie o żądaniu zapłaty należności głównej w kwocie 37400 zł, ale także rozstrzygnięcie o żądaniu zapłaty odsetek za opóźnienie od tej kwoty², jak również rozstrzygnięcie o całym żądaniu ewentualnym, jakie powód zgłosił w pierwszej instancji i jakie było również przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego.

Punktem odniesienia dla określenia zakresu, w jakim każda ze stron przegrała sprawę w pierwszej instancji, jest data wydania wyroku przez Sąd Rejonowy, a więc dzień 31 marca 2016 roku.

W związku z tym, że na rzecz powoda została ostatecznie zasądzona kwota 37400 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia zapłaty (łącznie w pierwszej i drugiej instancji), to wartość sumy świadczeń zasądzonych na rzecz powoda wynosiła na dzień 31 marca 2016 roku **57009,90 zł**. Na kwotę tę składały się:

- a) należność główna – **37400 zł**,
- b) odsetki za opóźnienie od kwoty 37400 zł za okres od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 marca 2016 roku, liczone według stopy procentowej odsetek ustawowych, a od dnia 1 stycznia 2016 roku według stopy procentowej odsetek ustawowych za opóźnienie – **19609,90 zł**.

Wartość sumy świadczeń, jakich dochodził powód, wynosiła na dzień 31 marca 2016 roku **87009,38 zł**. Na kwotę tę składały się:

- a) należność główna – **37400 zł**,
- b) odsetki za opóźnienie od kwoty 37400 zł za okres od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku, liczone według stopy procentowej odsetek ustawowych – **1824,92 zł**,
- c) odsetki za opóźnienie od kwoty 37400 zł za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 31 marca 2016 roku, liczone według stopy procentowej 23% w stosunku rocznym – **35845,59 zł**,
- d) należność główna żądania ewentualnego – **8602 zł**,
- e) odsetki za opóźnienie od kwoty 8602 zł za okres od dnia 4 października 2012 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku, liczone według stopy procentowej odsetek ustawowych – **3336,87 zł**.

Porównanie na dzień 31 marca 2016 roku sumy świadczeń uwzględnionych do sumy świadczeń dochodzonych przez powoda prowadzi do wniosku, że pozwany przegrał sprawę w **0,6552 części**.

57009,90 zł : 87009,38 zł = 0,6552

Udział w sumie kosztów procesu obciążający pozwanego wynosi **3614,17 zł** (= 5516,14 zł · 0,6552). Udział w sumie kosztów procesu obciążający powodów wynosi **1901,97 zł**.

Ponieważ poniesione przez powoda koszty (2695,30 zł) o **793,33 zł** przewyższają obciążający go udział, zasądzeniu na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

W pozostałej części apelacja powoda jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Prawidłowe są ustalenia Sądu pierwszej instancji co do treści umowy, jaką strony zawarły w dniu 17 września 2011 roku.

D. M., składając zeznania w dniu 22 grudnia 2015 roku wprost przyznał, że w chwili podpisywania umowy w dniu 17 września 2011 roku przygotowany w tym celu projekt umowy nie został wypełniony w części obejmującej postanowienie zawarte w § 5 umowy (k. 203). Tym samym należy uznać, że w dniu 17 września 2011 roku w dokumencie obejmującym umowę nie było wypełnione zawarte w § 3 umowy miejsce przeznaczone na określenie terminu spełnienia świadczenia z tytułu zwrotu pożyczki, gdyż oba projektowane postanowienia umowne ściśle były ze sobą związane.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, że w późniejszym czasie, to jest po dniu 17 września 2011 roku, strony ustaliły wyższe niż ustawowe oprocentowanie odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia.

Poza sporem jest natomiast, że od dnia 17 września 2011 roku zastrzeżone zostały odsetki na rzecz D. M. w wysokości odsetek ustawowych.

÷

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia jest podniesiony w apelacji zarzut uwzględnienia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, zgłoszonego po upływie wyznaczonego terminu. Okoliczność faktyczna, której dotyczył wniosek, a mianowicie wartość samochodu marki R. (...), nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia, wobec ustaleń Sądu drugiej instancji, że pozwany nie wykonał swojego zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 17 września 2011 roku.

Nie jest uzasadniony zarzut zawarty w akapicie siódmym części wstępnej apelacji w tym zakresie, w którym, w ocenie powoda, Sąd pierwszej instancji powinien uwzględnić ocenę dowodów dokonaną przez Prokuratora w sprawie Ds 2651/13/D. O ile materiał dowodowy zawarty w aktach tej sprawy w postaci dokumentów, w szczególności protokołów zeznań świadków, mógł posłużyć do ustaleń w sprawie cywilnej, o tyle Sąd nie był związany oceną tego materiału dokonaną przez Prokuratora. Wskazany materiał dowodowy podlegał samodzielnej ocenie sądu w sprawie cywilnej, w szczególności jako punkt odniesienia dla oceny wiarygodności świadków i stron przesłuchanych w sprawie cywilnej.

*

Na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od P. W. (1) na rzecz D. M. kwotę 2181,78 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Ogółem koszty postępowania odwoławczego w rozpoznawanej sprawie wyniosły **6344,20 zł**.

Powód poniósł koszty w kwocie **3944,20 zł**, obejmujące:

1) opłatę od apelacji – **1540 zł** (k. 252),

2) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – **2400 zł**, ustalone na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1668),

3) opłatę pocztową za wysłanie przesyłki poleconej – **4,20 zł** (k. 253v).

Pozwany poniósł koszty w kwocie **2400 zł**, obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, ustalone na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1668).

Pozwany przegrał sprawę w drugiej instancji w **0,7222** części, ponieważ w takim zakresie apelacja została uwzględniona.

Powód przegrał sprawę w drugiej instancji w **0,2778** części.

Przy ocenie, w jakim zakresie każda ze stron przegrała sprawę w drugiej instancji należy wziąć pod uwagę nie tylko rozstrzygnięcie o objętym zakresie zaskarżenia żądaniu zapłaty należności głównej w kwocie 30400 zł, ale także rozstrzygnięcie o objętym zakresie zaskarżenia żądaniu zapłaty odsetek za opóźnienie.

Punktem odniesienia dla określenia zakresu, w jakim każda ze stron przegrała sprawę w drugiej instancji jest również data wydania wyroku przez Sąd Rejonowy, a więc dzień 31 marca 2016 roku.

W związku z tym, że w drugiej instancji na rzecz powoda została zasądzona kwota 30800 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 września 2011 roku do dnia zapłaty, to wartość sumy świadczeń zasądzonych na rzecz powoda w drugiej instancji wynosiła na dzień 31 marca 2016 roku **46949,33 zł**. Na kwotę tę składały się:

a) należność główna – **30800 zł**,

b) odsetki za opóźnienie od kwoty 30800 zł za okres od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 marca 2016 roku, liczone według stopy procentowej odsetek ustawowych, a od dnia 1 stycznia 2016 roku według stopy procentowej odsetek ustawowych za opóźnienie – **16149,33 zł**.

Wartość sumy świadczeń, jakich dochodził powód w drugiej instancji, a więc objętych zakresem zaskarżenia, wynosiła na dzień 31 marca 2016 roku **65009,93 zł**. Na kwotę tę składały się:

a) należność główna – **30800 zł**,

b) odsetki za opóźnienie od kwoty 30800 zł za okres od dnia 17 września 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku, liczone według stopy procentowej odsetek ustawowych – **1502,87 zł**,

c) odsetki za opóźnienie od kwoty 30800 zł za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 31 marca 2016 roku, liczone według stopy procentowej 23% w stosunku rocznym – **29519,90 zł**,

d) różnica (**3187,16 zł**) pomiędzy:

- wartością odsetek za opóźnienie od kwoty 6600 zł za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 31 marca 2016 roku, liczonych według stopy procentowej 23% w stosunku rocznym – 6325,69 zł, a

- wartością odsetek za opóźnienie od kwoty 6600 zł za okres od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 31 marca 2016 roku, według stopy procentowej odsetek ustawowych – 3138,53 zł.

$$6325,69 \text{ zł} - 3138,53 \text{ zł} = 3187,16$$

Porównanie na dzień 31 marca 2016 roku sumy świadczeń uwzględnionych w drugiej instancji do sumy świadczeń dochodzonych przez powoda w drugiej instancji (objętych zaskarżeniem) prowadzi do wniosku, że pozwany przegrał sprawę w **0,7222 części**.

$$46949,33 \text{ zł} : 65009,93 \text{ zł} = 0,7222$$

Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający pozwanego wynosi **4581,78 zł** (= 63344,20 zł · 0,7222). Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający powoda wynosi **1762,42 zł**.

Ponieważ poniesione przez powoda koszty (3944,20 zł) o **2181,78 zł** przewyższają obciążający go udział, zasądzeniu na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Elżbieta Żak Dariusz Iskra Joanna Misztal-Konecka

1 Zaliczkę w kwocie 500 zł na poczet kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego uiszczył pozwany (k. 163), a nie powód. Z tej zaliczki wypłacone zostało ostatecznie wynagrodzenie biegłego (k. 171, 209), dlatego też należy uznać, że postanowienie Sądu pierwszej instancji z dnia 19 listopada 2015 roku (k. 190), dotyczące sprostowania postanowienia z dnia 8 czerwca 2015 roku, dotknięte jest oczywistą omyłką w zakresie wskazania osoby, która uiszczyła zaliczkę.

2 Por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 19 stycznia 2012 roku, IV CZ 119/11, Lex nr 1215458.